

Szkolenie dla partnerów społecznych

24.05.2016r

Moduł II

Prowadzący: Jerzy Kończewski

St.Insp. specjalista

Zasady współdziałania Państwowej Inspekcji Pracy ze Związkami Zawodowymi

Status prawny

- ▶ ustawa z dnia 23 maja 1991r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2015r. poz. 1881)
- ▶ ustawa z dnia 13 kwietnia 2007r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2015r. poz. 640 ze zmianami oraz z 2016r. poz. 542)
- ▶ zawarte porozumienia pomiędzy Głównym Inspektorem Pracy a przewodniczącymi związków zawodowych,

Ustawa o związkach zawodowych

- ▶ **Art. 23. 1.** Związki zawodowe **sprawują kontrolę nad przestrzeganiem prawa pracy oraz uczestniczą, na zasadach określonych odrębnymi przepisami, w nadzorze nad przestrzeganiem przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.**
- ▶ 2. Jeżeli w sprawach, o których mowa w ust. 1, zdaniem związku zawodowego postępowanie organu administracji państwowej i samorządu terytorialnego lub pracodawcy jest niezgodne z prawem lub narusza zasady sprawiedliwości, związek może wystąpić do właściwego organu z żądaniem spowodowania usunięcia we właściwym trybie stwierdzonej nieprawidłowości.

Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy

- ▶ **Art. 14. 1.** Państwowa Inspekcja Pracy **przy realizacji zadań współdziała ze związkami zawodowymi**, organizacjami pracodawców, organami samorządu załogi, radami pracowników, społeczną inspekcją pracy, publicznymi służbami zatrudnienia w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz z organami administracji państwowej, a w szczególności z organami nadzoru i kontroli nad warunkami pracy, Policją, Strażą Graniczną, Służbą Celną, urzędami skarbowymi i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, a także organami samorządu terytorialnego.
- ▶ [..]
- ▶ **3. Państwowa Inspekcja Pracy może, na wniosek** związków zawodowych, prowadzić szkolenie i instruktaż oraz udzielać pomocy w szkoleniu społecznych inspektorów pracy, a także podejmować działania na rzecz doskonalenia i zwiększenia skuteczności działania społecznej inspekcji pracy.

Ogólne zasady współdziałania

*Art. 29. 1. W toku wykonywania czynności kontrolnych inspektor pracy współdziała ze związkami zawodowymi, organami samorządu załogi, radami pracowników i społeczną inspekcją pracy.

2. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 1, polega w szczególności na:

- 1) informowaniu o tematyce i zakresie przeprowadzanej kontroli;
- 2) analizowaniu zgłoszonych uwag i spostrzeżeń;
- 3) informowaniu o wynikach kontroli i podjętych decyzjach;
- 4) udzielaniu porad i informacji z zakresu prawa pracy.

▶ * - Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy

Porozumienie przez współpracę

- Podejmowanie wspólnych inicjatyw mających na celu dostosowanie metod prewencji w dziedzinie ochrony pracy do zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych,
- Podejmowanie wspólnych inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie i eliminowanie zagrożeń występujących w zakładach pracy,
- Zwiększanie skuteczności działań podejmowanych przez strony w zakresie ochrony pracy oraz podnoszenie efektywności społecznej kontroli warunków pracy,
- Informowanie Państwowej Inspekcji Pracy o stwierdzonych przypadkach naruszania uprawnień pracowniczych, a w szczególności dotyczących BHP,
- Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć informacyjno – promocyjnych w dziedzinie ochrony pracy z wykorzystaniem prasy własnej oraz stron internetowych,
- Organizowanie działalności doradczej i instruktażowej w zakresie problematyki objętej porozumieniem, w szczególności doradztwa prawnego dla SIP,
- Podejmowanie inicjatyw szkoleniowych mających na celu podniesienie poziomu wiedzy w zakresie prawa pracy i przepisów BHP,

Postępowanie administracyjne

*Art. 31. 1. Organizacja społeczna może w sprawie dotyczącej innej osoby występować z żądaniem:

- 1) wszczęcia postępowania,
- 2) dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu,

jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i gdy przemawia za tym interes społeczny.

2. Organ administracji publicznej, uznając żądanie organizacji społecznej za uzasadnione, postanawia o wszczęciu postępowania z urzędu lub o dopuszczeniu organizacji do udziału w postępowaniu. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub dopuszczenia do udziału w postępowaniu organizacji społecznej służy zażalenie.

3. Organizacja społeczna uczestniczy w postępowaniu na prawach strony.

4. Organ administracji publicznej, wszczynając postępowanie w sprawie dotyczącej innej osoby, zawiadamia o tym organizację społeczną, jeżeli uzna, że może ona być zainteresowana udziałem w tym postępowaniu ze względu na swoje cele statutowe, i gdy przemawia za tym interes społeczny.

5. Organizacja społeczna, która nie uczestniczy w postępowaniu na prawach strony, może za zgodą organu administracji publicznej przedstawić temu organowi swój pogląd w sprawie, wyrażony w uchwale lub oświadczeniu jej organu statutowego.

* - Kodeks postępowania administracyjnego

Porozumienia przez współdziałanie

W zakresie działalności szkoleniowej poprzez:

- Opracowywanie i wydawanie ramowych materiałów dydaktycznych oraz założeń metodycznych szkoleń działaczy związkowych.
- Udzielanie pomocy merytorycznej w prowadzeniu szkoleń z zakresu prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy,
- Organizowanie na szczeblu centralnym oraz okręgowych inspektoratów pracy seminariów i szkoleń dla działaczy związkowych i społecznych inspektorów pracy z zakresu ochrony pracy,

W zakresie podejmowania przedsięwzięć informacyjno – promocyjnych w zakresie ochrony pracy poprzez:

- Organizowanie akcji i imprez o charakterze promocyjnym,
- Opracowanie i wydawanie materiałów informacyjnych,
- Organizowanie sympozjów i konferencji naukowych,

Zasady współdziałania ze Społeczną Inspekcją Pracy

Status prawny

- ▶ ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 2014r. poz. 1502 ze zmianami oraz z 2015r. Dz.U. poz. 1268)

Art. 18⁵. 1. Społeczną kontrolę przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, sprawuje społeczna inspekcja pracy.

2. Organizację, zadania i uprawnienia społecznej inspekcji pracy oraz zasady jej współdziałania z Państwową Inspekcją Pracy i innymi państwowymi organami nadzoru i kontroli określają odrębne przepisy.

- ▶ ustawa z dnia 24 czerwca 1983r. o Społecznej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2015r. poz. 567)

Współdziałanie społecznej inspekcji pracy z Państwową Inspekcją Pracy oraz innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy

- Społeczni inspektorzy pracy współdziałają z Państwową Inspekcją Pracy i innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy,
- Państwowa Inspekcja Pracy udziela pomocy społecznej inspekcji pracy w realizacji jej zadań, w szczególności przez poradnictwo prawne, specjalistyczną prasę oraz szkolenie,
- Inspektorzy pracy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzają kontrole wykonania zaleceń i uwag społecznych inspektorów pracy,
- Na umotywowany wniosek zakładowego społecznego inspektora pracy, uzgodniony z zakładowymi organizacjami związkowymi, dotyczący spraw zagrożenia zdrowia i życia pracowników, inspektorzy pracy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzają kontrole oraz wszczynają postępowanie w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika,
- Zakładowy społeczny inspektor pracy ma prawo uczestniczyć w kontrolach przeprowadzanych w zakładzie przez inspektora pracy Państwowej inspekcji pracy oraz w podsumowaniu kontroli,

Prawo SIP

- 1) kontrolować stan budynków, maszyn, urządzeń technicznych i sanitarnych oraz procesy technologiczne z punktu widzenia bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 2) kontrolować przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym postanowień układów zbiorowych i regulaminów pracy, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, młodocianych i osób niepełnosprawnych, urlopów i czasu pracy, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
- 2a) uczestniczyć w kontroli przestrzegania w zakładzie pracy przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego;
- 3) brać udział w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, zgodnie z przepisami prawa pracy;
- 4) brać udział w analizowaniu przyczyn powstawania wypadków przy pracy, zachorowań na choroby zawodowe i inne schorzenia wywołane warunkami środowiska pracy oraz kontrolować stosowanie przez zakłady pracy właściwych środków zapobiegawczych;
- 5) uczestniczyć w przeprowadzaniu społecznych przeglądów warunków pracy;
- 6) opiniować projekty planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy i planów rehabilitacji zawodowej oraz kontrolować realizację tych planów;
- 7) podejmować działania na rzecz aktywnego udziału pracowników zakładów pracy w kształtowaniu właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz oddziaływać na przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;

Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy

- Społeczny inspektor pracy ma prawo wstępu w każdym czasie do pomieszczeń i urządzeń zakładu pracy dla wykonywania zadań
- Społeczny inspektor pracy ma prawo żądać od kierownika zakładu pracy oraz oddziału (wydziału) i od pracowników informacji oraz okazania dokumentów w sprawach wchodzących w zakres jego działania.
- W razie stwierdzenia, że nie są przestrzegane przepisy, o których mowa art. 4, społeczny inspektor pracy informuje o tym kierownika zakładu pracy oraz oddziału (wydziału), czyniąc jednocześnie stosowny zapis w księgach, o których mowa w art. 12.
- Kierownik zakładu pracy oraz oddziału (wydziału) podejmuje decyzję w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i informuje o tym społecznego inspektora pracy.

Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy

- ▶ Jeżeli stwierdzono naruszenie przez pracownika przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, społeczny inspektor pracy zwraca uwagę pracownikowi na obowiązek przestrzegania tych przepisów i zasad.
- ▶ W przypadku gdy zachowanie pracownika na stanowisku pracy wskazuje na niedostateczną znajomość przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nieumiejętność wykonywania pracy w sposób bezpieczny dla siebie lub innych pracowników, społeczny inspektor pracy zwraca się do kierownika właściwej komórki organizacyjnej o czasowe odsunięcie pracownika od tej pracy i zapoznaje go z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
- ▶ Na podstawie ustaleń własnych, oddziałowego (wydziałowego) lub grupowego społecznego inspektora pracy zakładowy społeczny inspektor pracy wydaje kierownikowi zakładu pracy, w formie pisemnej, zalecenie usunięcia w określonym terminie stwierdzonych uchybień.

Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy

- ▶ W razie bezpośredniego zagrożenia mogącego spowodować wypadek przy pracy, zakładowy społeczny inspektor pracy występuje do kierownika zakładu pracy o natychmiastowe usunięcie tego zagrożenia, a w wypadku niepodjęcia odpowiednich działań wydaje, w formie pisemnej, zalecenie wstrzymania pracy danego urządzenia technicznego lub określonych robót, zawiadamiając o tym równocześnie zakładowe organizacje związkowe.
- ▶ Kierownik zakładu pracy może wnieść sprzeciw od zalecenia zakładowego społecznego inspektora pracy do właściwego inspektora pracy Państwowej Inspekcji Pracy.
- ▶ W razie wniesienia sprzeciwu, o którym mowa wyżej, inspektor pracy Państwowej Inspekcji Pracy wydaje decyzję lub podejmuje inne środki prawne przewidziane w przepisach o Państwowej Inspekcji Pracy.

Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy

- Zakład pracy jest zobowiązany założyć zakładową księgę zaleceń i uwag oraz oddziałowe (wydziałowe) księgi uwag, przeznaczone do zapisów społecznych inspektorów pracy.
- Księgi, o których mowa wyżej, przechowuje się w miejscu ustalonym przez kierownika zakładu pracy oraz udostępnia do wglądu zakładowym organizacjom związkowym, organom samorządu załogi, organom Państwowej Inspekcji Pracy oraz innym organom nadzoru i kontroli warunków pracy.
- Zapis w księgach, mają moc dokumentów urzędowych w postępowaniu przed organami państwowymi.

Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy

- ▶ Zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę z pracownikiem pełniącym funkcję społecznego inspektora pracy w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W takim wypadku rozwiązanie umowy o pracę może nastąpić po uprzednim uzyskaniu zgody statutowo właściwego organu zakładowej organizacji związkowej.
- ▶ Zakład pracy nie może wypowiedzieć pracownikowi pełniącemu funkcję społecznego inspektora pracy warunków pracy i płacy na jego niekorzyść w okresie ustalonym, chyba że wypowiedzenie stało się konieczne z przyczyn, o których mowa w art. 43 Kodeksu pracy.
- ▶ Zakład pracy jest obowiązany zapewnić społecznym inspektorom pracy odpowiednie warunki realizacji ich zadań.
- ▶ Koszty związane z działalnością społecznej inspekcji pracy ponosi zakład pracy.
- ▶ Społeczni inspektorzy pracy powinni wykonywać swoje czynności w zasadzie poza godzinami pracy.